

7. Сперанська-Скарга М. А. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх учителів філологічних спеціальностей у позанавчальній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія та методика професійної освіти” / М. А. Сперанська-Скарга. – Луганськ, 2011. – 22 с.

8. Степанов Е. Н. Педагогу о воспитательной системе школы и класса : учеб.-метод. пособие / Е. Н. Степанов. – М. : ТЦ „Сфера”, 2008. – 224 с.

9. Цикин В. А. Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования / В. А. Цикин // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Ч. 2. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 273–279.

Анотація

Л.М.Парамоненко

Особенности педагогических подходов в формировании профессионального имиджа будущих специалистов по парикмахерскому искусству и декоративной косметике во внеучебной деятельности

В статье рассматриваются актуальные вопросы педагогических условий эффективности процесса формирования профессионального имиджа будущих специалистов по парикмахерскому искусству и декоративной косметике. Особое внимание акцентируется на формировании указанного процесса во внеучебной деятельности как фактора развития творческого потенциала будущих специалистов по парикмахерскому искусству и декоративной косметике. По результатам исследования выделены условия формирования профессионального имиджа будущих специалистов по парикмахерскому искусству и декоративной косметике во внеучебной деятельности, среди которых ведущим является интегративное единство педагогических подходов, раскрыты его особенности.

Ключевые слова: профессиональный имидж, будущие специалисты по парикмахерскому искусству и декоративной косметике, внеучебная деятельность, педагогические условия, педагогические подходы.

Summary

L.M.Paramonenko

The Features of Pedagogical Approaches in Formation of Professional Image of the Future Experts in Hairdressing and Makeup in Extracurricular Activities

The article deals with current issues of pedagogical conditions of the effectiveness of the process of formation of professional image of the future experts in hairdressing and make-up. Special attention is paid to the formation of this process in extracurricular activities as a factor in the development of creative potential of future professionals in hairdressing and make-up. By results of research had been identified the conditions of a professional image of the future experts in hairdressing and makeup in extracurricular activities of which a leading thing is the integrative unity of pedagogical approaches, had been disclosed its features.

Key words: professional image, future professionals in hairdressing and makeup, extracurricular activities, pedagogical conditions, pedagogical approaches.

Дата надходження статті: „26” вересня 2012 р.

УДК 378

С.В.ПОГРЕБНЯК,

аспірант

(м.Глухів Сумської області)

Модель формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи

У статті запропоновано структуру моделі формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до право виховної роботи в ПТНЗ, проаналізовані основні її компоненти (цільовий, змістовний та оціночно-результативний). Обґрунтовується цілісний характер запропонованої моделі, що сприяє оптимізації, активізації, інтенсифікації та підвищенню ефективності формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів.

Ключові слова: модель, майбутні інженери-педагоги, критерії, компоненти, готовність.

Постановка проблеми у загальному вигляді... В умовах формування правової держави, коли одним з головних стає завдання, пов'язане з підготовкою людини до „життя за правилами”, актуалізується потреба виявлення механізмів створення моделі готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів.

Використання методу педагогічного моделювання є одним з перспективних шляхів вирішення проблеми підготовки сучасних фахівців і передбачає побудову такої системи, яка функціонувала б аналогічно досліджуваному процесу.

Для визначення способів оптимізації формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів у ПТНЗ, виділення її основних складових та професійно значущих

характеристик доцільним представляється використання моделювання, яке дозволяє дати всебічну характеристику досліджуваного явища, сприяє осмисленню основних понять, дає можливість продемонструвати основні властивості, приклади майбутньої діяльності, можливості реалізації відповідних правил і засобів.

Аналіз досліджень і публікацій та виклад основного матеріалу... Питаннями розробки педагогічних моделей займалися вітчизняні та зарубіжні науковці (Е.Романов, В.Краєвський, В.Полонський, Н.Салміна та інші).

Під „моделлю” прийнято розуміти подумки представлену або реально реалізовану систему, яка здатна відтворювати об'єкт дослідження таким чином, що при її вивченні з'являється можливість отримання нової інформації про об'єкт. За період розвитку моделювання як способу дослідження відбулася диференціація моделей на дві групи: матеріальні та абстрактні. При цьому кожна група моделей зайняла переважну позицію у певній галузі науки. В науках, пов'язаних з вивченням суспільства і людини, великого значення набувають абстрактні моделі [1].

З урахуванням специфіки організації професійної освіти змішана модель формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи у ПТНЗ є, з нашої точки зору, найбільш прийнятною. Вона дозволяє не тільки вводити спеціальні дисципліни правовиховного змісту та вносити зміни у навчальні дисципліни природничо-наукового, гуманітарного, професійного циклів, але й використовувати відповідні завдання під час проходження педагогічної практики, організувати науково-дослідну діяльність студентів у цьому напрямку.

В процесі розробки педагогічної моделі формування готовності до правовиховної роботи ми враховували, що у студентів мають бути: загальне ціннісно-змістове поле, досвід, набутий у спільній діяльності, подібні емоційні стани, єдність чи узгодженість мети, усвідомлене об'єднання зусиль людей, кожен з яких володіє унікальним обсягом знань, умінь, навичок, переживань.

Педагогічна модель, розроблена нами, відповідає умовам побудови цілісного педагогічного процесу:

- переважання суб'єкт-суб'єктних стосунків між педагогами і студентами;
- здійснення в педагогічному процесі діяльності педагогів і студентів поодиноці за одним й тим самим алгоритмом: аналіз ситуації, планування, виконання навчальних дій, корекції, аналізу ефективності;
- здійснення суб'єктами педагогічного процесу цілісної діяльності, направленої одночасно на засвоєння змісту освіти і перетворенні своєї особистості як у навчальний, так і у позанавчальний час;
- комплексне планування освітніх, розвивальних і виховних завдань;
- спрямованість діяльності педагогів на організацію змістовної в соціальному і етичному відношенні розвиваючої життєдіяльності студентів [22].

При побудові моделі формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів враховувалися також необхідні і достатні умови існування моделі, визначені В.Штоффом, а саме:

- між моделлю та оригіналом є відношення подібності, формування якого явно виражене і точно зафіксоване (умова відображення і витонченої аналогії);
- модель в процесі наукового пізнання є заступником досліджуваного об'єкта (умова репрезентативності);
- вивчення моделі дозволяє отримати інформацію про оригінал (умова екстраполяції) [5].

Систему формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів у ПТНЗ ми представляємо у вигляді структурної моделі, в основу побудови якої лягли принципи особистісно-діяльнісного, системного підходів та контекстного навчання (рис. 1).

Для створення моделі нами використовувалися наступні параметри: компоненти, мета, завдання та принципи побудови моделі, зміст, форми організації навчального процесу та позааудиторної роботи, методи навчання та виховання, результат впровадження моделі.

Процес формування готовності до правовиховної роботи носить поетапний характер і організовується з врахуванням трьох компонентів: цільового, змістовного та оціночно-результативного.

Розробка цільового блоку моделі здійснювалася з врахуванням принципу декомпозиції цілей, який являє собою проектування „дерева цілей”. Цей принцип передбачає, що загальна мета розділяється на ряд локальних цілей (завдань). Для досягнення загальної мети в процесі діяльності необхідно вирішити кожне з поставлених завдань. До завдань формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів у ПТНЗ можна віднести наступні:

- формування знань і уявлень про особливості проведення правовиховної роботи;
- формування системи ціннісних орієнтацій з переважанням цінностей правовиховної спрямованості;

- формування позитивного емоційного ставлення до проведення правовиховної роботи;
- формування операційних умінь і навичок, необхідних для проведення правовиховної роботи;
- розвиток умінь аналізувати власну діяльність з позицій її особистої і суспільної значущості, вплив на розвиток суспільства.

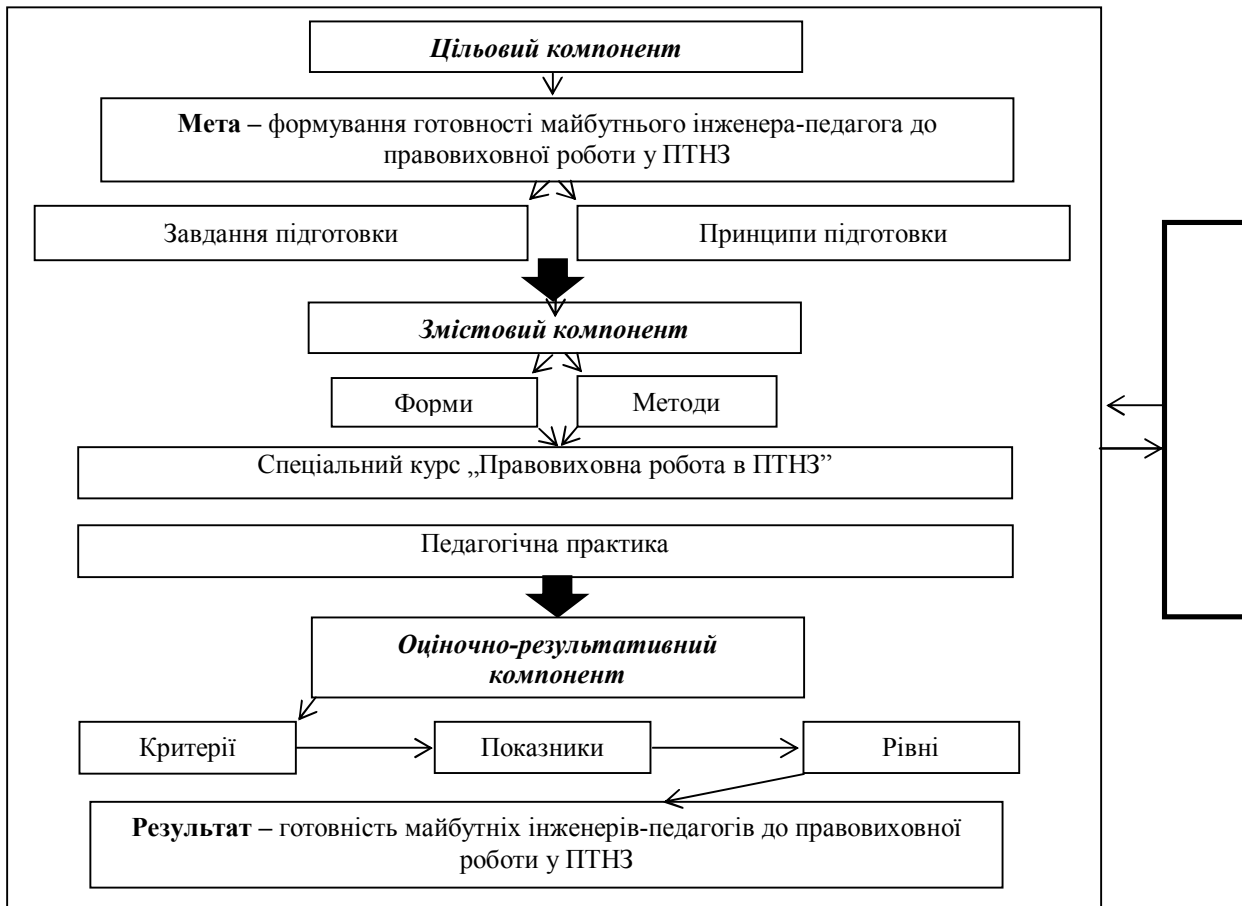

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи в ПТНЗ

Виділення цільового компонента в пропонованій моделі пов'язане з детальним розглядом цілей діяльності студентів та викладачів при підготовці до правовиховної роботи – практичної, освітньої, виховної та розвиваючої. А це, у свою чергу, дає підставу виявити певні закономірності процесу їх досягнення, а також конкретизувати кожен з вказаних цілей в межах досліджуваної проблеми. Всі ці цілі визначаються професійними потребами інженерно-педагогічного фахівця. Практична мета полягає в тому, аби навчити студента усвідомлювати значущість проведення правовиховної роботи і співвідносити її з майбутньою професійною діяльністю, формувати правильне уявлення про правовиховну роботу як професійно значиму, як засіб професійного самоудосконалення. Реалізація освітньої мети передбачає підвищення загальної культури і професійної компетентності студентів; поповнення і поглиблення знань з проведення правовиховної роботи шляхом самоосвіти. Підготовка до проведення правовиховної роботи сприяє формуванню професійного мислення, впливає на характер відношення до професії. У плані досягнення виховних цілей правовиховна робота володіє значним потенціалом, вносячи внесок до виховання професійно спрямованої особистості. Окремими аспектами виховання студентів є активна життєва позиція; пошана до культури, історичних і духовних цінностей; пізнавальна активність; прагнення до самоосвіти.

Досягнення розвивальних цілей означає розвиток інтелектуальної, емоційної, мотиваційної сфери особистості студента; розвиток мислення, вдосконалення умінь самостійно логічно і критично мислити, розвиток і вдосконалення всіх видів пам'яті, уваги, уяви; формування самосвідомості, саморегуляції і самовираження особистості. Досягнення цих цілей сприяє розвитку особистості професіонала інженерно-педагогічного профілю, внаслідок чого виникає потреба до використання надбаних професійних знань на практиці, бажання отримувати нові знання в результаті практичної діяльності.

Ефективність досягнення поставлених цілей визначається багато в чому не лише технологією і використаними способами організації діяльності, але і принципами, які закладаються як основа спільної діяльності педагога і вихованців.

При побудові моделі формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи під принципом розуміється висока міра узагальнення педагогічних закономірностей, яка може бути реалізована в окремих ситуаціях (принцип гуманістичної спрямованості; принцип професійної зацікавленості; принцип взаємозв'язку теоретичної й практичної професійної підготовки; принцип оптимізації навчально-виховного процесу; принцип індивідуалізації навчання). Виокремлені принципи не є вичерпними, вони органічно поєднуються із загальнодидактичними принципами організації педагогічного процесу вищих навчальних закладів: науковості, свідомості та активності, систематичності і послідовності.

Змістовий компонент розкриває специфіку підготовки майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи у ПТНЗ, виокремлює її об'єкти, процеси або явища, зумовлює особливості здійснення, визначає проблеми, в яких віддзеркалюються потреби регіону в галузі середньої технічної освіти. Він охоплює навчальну діяльність студента, яка включає аудиторну та позааудиторну роботу.

У завдання нашого дослідження не входила розробка нових форм представлення змісту та структури навчального матеріалу, а лише узагальнювалися існуючі підходи та обґрунтовувалася можливість їх використання при проектуванні та конструюванні моделі формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів у ПТНЗ.

Вибір форм зумовлений насамперед цілями навчання, обсягом змісту, професійною підготовленістю та компетентністю самого педагога, особливостями структурування навчального матеріалу конкретної дисципліни тощо.

До таких форм навчання студентів відносяться: лекції проблемного викладу; проведення семінарів-диспутів, навчально-ділових ігор, лабораторно-практичних занять, конференцій-дискусій; самостійна робота студентів з літературою та її цілеспрямоване використання під час аудиторних занять; індивідуальні завдання, виконання яких вимагає використання нових інформаційних технологій; вирішення спеціальних тематичних кросвордів; проведення семінарів, спецкурсів, що дозволяють формувати пізнавальну активність майбутніх інженерів-педагогів тощо.

Під час реалізації змістового компонента передбачається використання методів за класифікацією, запропонованою В.Безруковою [3].

З використанням зазначених форм та методів було розроблено спеціальний курс „Правовиховна робота в ПТНЗ”, який входить до варіативно-вибіркової частини навчального плану циклу дисциплін самостійного вибору студента. Саме цей спецкурс став ядром змістового компонента. Опанування навчальним курсом бажано здійснювати протягом одного семестру на старших курсах ОКР „бакалавр” спеціальності 6.010104 „Професійна освіта”.

Оскільки суттєву роль у формуванні готовності студентів до правовиховної роботи з дітьми відведено педагогічній практиці, то до змісту програми навчально-методичної практики для студентів IV курсу спеціальності „Професійна освіта” було внесено доповнення у формі додаткових завдань.

Науково-дослідна робота направлена на забезпечення безперервності і послідовності оволодіння студентами елементами науково-дослідної діяльності з урахуванням майбутньої спеціалізації відповідно до вимог рівня професійної підготовленості випускників університету.

Під час підготовки майбутніх інженерів-педагогів постійно виникають протиріччя між вимогами, особливостями, умовами навчальної діяльності студента та ситуаціями, з якими їм доведеться зіткнутися під час професійної діяльності. Ці протиріччя легко усуваються під час науково-дослідницької діяльності студентів.

Оціночно-результативний компонент моделі визначає рівень готовності студентів до правовиховної роботи у ПТНЗ відповідно до обґрунтованих критеріїв і показників.

Облік рівня готовності студентів відбувається за допомогою заздалегідь визначених критеріїв та показників. Рівень сформованості впливає на характер утворення цілей та завдань, відбір методів та прийомів.

Результати реалізації педагогічної моделі: готовність майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи у ПТНЗ.

Розроблена нами модель має цілісний характер, оскільки всі компоненти взаємозв'язані і функціонують для досягнення єдиного кінцевого результату, що зрештою сприяє оптимізації, активізації, інтенсифікації і, в цілому, підвищенню ефективності формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів.

У межах моделі вміст професійної підготовки може бути представлений у вигляді лінійної послідовності етапів, реалізація яких починається з формування переліку умінь і навичок і закінчується виявленням комплексу знань, необхідних для формування цих навичок і умінь.

Висновки... Отже, модель формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правивиховної роботи у ПТНЗ містить три компоненти: цільовий, змістовий та оцінно-результативний. Вони мають між собою прямі й зворотні зв'язки, спрямовані на досягнення однієї мети, що відповідає потребам усіх учасників педагогічного процесу.

Подальша робота полягає в експериментальній апробації запропонованої концептуальної моделі для ефективного впровадження в практику системи освіти.

Список використаних джерел і літератури:

1. Глинский Б. А. Моделирование как метод научного исследования: гносеологический анализ / Б. А. Глинский, Б. С. Грязнов, Б. С. Дынин, Е. П. Никитин. – М. : Изд-во МГУ, 1985. – 248 с.
2. Кирабаев С. Н. Модели современного гуманитарного образования / С. Н. Кирабаев // Высшее образование в России. – 2009. – № 1. – С. 24–32.
3. Коджаспиров А. Ю. Педагогический словарь для студентов высших и средних педагогических учебных заведений / А. Ю. Коджаспиров, Г. М. Коджаспирова. – М. : Издат. центр „Академия”, 2001. – 176 с.
4. Михеев В. И. Моделирование и методы теории изменений в педагогике / В. И. Михеев. – М. : Высшая школа, 1987. – 198 с.
5. Юров А. Ю. Введение в концепцию прав человека / А. Ю. Юров. – М. : Международная школа по правам человека, 2008. – 62 с.

Аннотація

С.В.Погребняк

Модель формирования готовности будущих инженеров-педагогов к правовоспитательной работе

В статье предложена структура модели формирования готовности будущих инженеров-педагогов к правовоспитательной работе в ПТУЗ, проанализированы основные ее компоненты (целевой, содержательный и оценочно-результативный). Обосновывается целостный характер предложенной модели, что способствует оптимизации, активизации, интенсификации и повышению эффективности формирования готовности к правовоспитательной работе будущих инженеров-педагогов.

Ключевые слова: модель, будущие инженеры-педагоги, критерии, компоненты, готовность.

Summary

S.V.Pohrebniak

Model of Formation of Readiness of the Future Engineers-Pedagogues to Law Educational Work

This article proposes structure of the model of forming readiness of the future engineers-pedagogues to law educational work in vocational schools, the main components (target, substantial and estimate-resultive) are analysed. The integral character of the offered model, which helps optimization, activation, intensification and growth of the effectiveness of forming readiness to the law educational work of the future engineers-pedagogues is grounded.

Keywords: model, future engineers-pedagogues, criteria, components, readiness.

Дата надходження статті: „30” вересня 2012 р.

УДК 378.14+376.1

М.В.РОГАНОВА,

*доктор педагогічних наук, доцент
(м.Краматорськ Донецької області)*

Культурно-виховне середовище вищого навчального закладу як один з чинників виховання духовної культури сучасного студента

В статті розглядаються питання впливу соціокультурного середовища на формування духовної культури студентської молоді, розкриваються ознаки та функції культурно-духовного середовища вищого навчального закладу.

Ключові слова: виховання, культурно-виховне середовище, центри духовно-інтелектуального розвитку, студентська молодь.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Прагнення педагогів і науковців до пошуку шляхів гармонізації відносин, зм'якшення кризових факторів, педагогізації середовища, прилучення студентів ще під час навчання у вищому навчальному закладі до цінностей культури, на основі яких людина формується як гуманна, моральна, духовна особистість, що реалізує себе у